

ΗΜΕΡΙΔΑ ΚΕΘΙ ΙΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ: ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Άννα ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ

Βουλευτής Του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Πρόεδρος της Επιτροπής Δικαιωμάτων των
Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών

ΗΜΕΡΙΔΑ ΚΕΘΙ ΙΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ: ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Θεσσαλονίκη, 12 Μαΐου 2004

**“Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ”**

Άννα Καραμάνου

Ο αγώνας για τα δικαιώματα των γυναικών και την ισότητα των φύλων στην Ευρώπη, υπήρξε μια μακρά και επίπονη διαδικασία. Πέρασε, από την διεκδίκηση του δικαιώματος της ψήφου στις αρχές του 20ου αιώνα, τον αγώνα για την πολιτική και κοινωνική χειραφέτηση, την θέσπιση νομοθεσίας, κανονισμών, ποσοστώσεων, στη σημερινή πολιτική της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου σε όλα

τα επίπεδα, κάτι που διασφαλίζει ότι το φύλο λαμβάνεται υπόψη σε όλους τους τομείς, σε κάθε στάδιο και επίπεδο της πολιτικής διαδικασίας, από την έρευνα και τον σχεδιασμό έως την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση.

Αναμφισβήτητα σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής πολιτικής για την ισότητα των φύλων, διαδραμάτισαν οι γυναικείες οργανώσεις. Άλλωστε, οι γυναίκες στην Ευρώπη αποτελούν την κυρίαρχη κοινωνική δύναμη, αφού το 85% των μελών των μη κυβερνητικών οργανώσεων είναι γυναίκες.

Από την εποχή της ίδρυσής της η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, με τη Συνθήκη της Ρώμης (1957), είχε θεσμοθετήσει την αρχή της ίσης αμοιβής για γυναίκες και άνδρες. Στη συνέχεια προτάθηκαν μια σειρά νομοθετικών διατάξεων με στόχο την εξασφάλιση ίσων δικαιωμάτων πρόσβασης στην απασχόληση, στην επαγγελματική κατάρτιση, τις συνθήκες εργασίας και την κοινωνική προστασία. Στη διάρκεια των δεκαετιών του 1970 και 1980, εκδόθηκαν πέντε οδηγίες για την ισότητα στην απασχόληση. Το 1992 εκδόθηκε η έκτη οδηγία για την προστασία των εγκύων και το 1996 μια έβδομη για τις γονικές άδειες. Το 1995 στη Διάσκεψη του ΟΗΕ για τις γυναίκες στο Πεκίνο, η Ευρωπαϊκή Ένωση άρθρωσε ένα σαφή και ενιαίο λόγο και βοήθησε να γίνει κατανοητό ότι "τα δικαιώματα των γυναικών είναι ανθρώπινα δικαιώματα", ότι οι γυναίκες ως το μισό του ανθρώπινου γένους, δικαιούνται να απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα με το άλλο μισό, τους άνδρες. Οι θέσεις της Ε.Ε. αποτέλεσαν τη βάση θετικών συμφωνιών και τη δημιουργία μιας κοινά αποδεκτής Παγκόσμιας Πλατφόρμας Δράσης.

Η ουσιαστικότερη όμως εξέλιξη, σηματοδοτείται με την υπογραφή της Συνθήκης του Άμστερνταμ, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1^η Μαΐου 1999, όπου ενισχύεται σημαντικά η

νομική βάση για την προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών.

Η Κοινότητα τονίζει, για άλλη μια φορά, τη σημασία της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και υπογραμμίζει την επιδίωξη της να εξαλειφθούν οι ανισότητες και να προαχθεί η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών στο επίπεδο της απασχόλησης και της κοινωνικής προστασίας" (άρθρα 2 & 3). Για πρώτη φορά, η ισότητα ορίζεται ως **βασικός στόχος της Κοινότητας**, ενώ όλα τα όργανα της Ένωσης και τα κράτη-μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν υπόψη τους την αρχή της ισότητας σε όλες τις πολιτικές τους.

Ένα νέο άρθρο, το άρθρο 13, ορίζει ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, με πρόταση της Επιτροπής και γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μπορεί να θεσπίζει μέτρα για την καταπολέμηση των διακρίσεων που οφείλονται στο φύλο, τη φυλετική ή εθνική καταγωγή, τη θρησκεία, την αναπηρία, την ηλικία, ή τις σεξουαλικές προτιμήσεις.

Το γνωστό άρθρο 119, το οποίο ήταν αναλλοίωτο από το 1957 και προέβλεπε την εφαρμογή της αρχής της ίσης αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών για ίση εργασία, αντικαθίσταται από το 141 και διευρύνεται με τρία νέα στοιχεία:

1. Η ίση αμοιβή δεν αφορά μόνο την **ίση εργασία** αλλά και την **εργασία ίσης αξίας**. Αυτό έχει τεράστια σημασία για τους νομικούς που στηρίζουν τους νόμους πάνω στη Συνθήκη.
2. Διευρύνεται η έννοια της απασχόλησης σε όλους τους τομείς της εργασίας και όχι μόνο στην μισθωτή εργασία. Αυτό επιτρέπει την κάλυψη μορφών εργασίας, όπως η εργασία κατ'οίκον που μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα στην Ελλάδα.

3. Επιτρέπονται οι θετικές δράσεις υπέρ του λιγότερο αντιπροσωπευόμενου φύλου σε ένα συγκεκριμένο τομέα της απασχόλησης. Έχει γίνει μάλιστα δήλωση ότι λιγότερο αντιπροσωπευόμενο φύλο, τις περισσότερες φορές, είναι οι γυναίκες.

Για την περαιτέρω προώθηση της πολιτικής αυτής, στις 7 Ιουνίου του 2000 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έπειτα από πρόταση της Ελληνίδας Επιτρόπου κας Άννας Διαμαντοπούλου, ενέκρινε μια συνολική στρατηγική-πλαίσιο για την ισότητα των φύλων (2001-2005), η οποία αποτελεί την πρώτη ολοκληρωμένη προσέγγιση, βασικό στοιχείο της οποίας είναι η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλα τα επίπεδα πολιτικής συνδέοντας έτσι, όλες τις κοινοτικές πρωτοβουλίες για την ισότητα των φύλων:

- Ισότητα στην οικονομική ζωή
- Ισότητα στα κοινωνικά δικαιώματα
- Ισότητα στη λήψη των αποφάσεων
- Ισότητα στα δικαιώματα των πολιτών και στην καθημερινή ζωή
- Ανακατανομή των ρόλων των φύλων και καταπολέμηση των στερεοτύπων

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας, (Μάρτιος 2000), έθεσε νέους φιλόδοξους στόχους, ώστε να αυξηθεί το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών σε 60% έως το 2010, από 53% που είναι σήμερα, για την αντιμετώπιση και του δημογραφικού προβλήματος. Η γήρανση του εργατικού δυναμικού, που έχει ως συνέπεια και την πίεση προς τα συνταξιοδοτικά συστήματα, έχει σημάνει συναγερμό για την εξεύρεση μακροπρόθεσμων και βιώσιμων λύσεων. Έχει εκτιμηθεί ότι η προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού γυναικών στην εργασία και την κατάρτιση αποτελεί ζωτική ανάγκη, προκειμένου να διασφαλιστούν τα υψηλά επίπεδα κοινωνικής προστασίας και κοινωνική

ασφάλισης. Συνοπτικά, οι γυναίκες αποτελούν το κλειδί για την μελλοντική ευημερία της Ευρώπης.

Σημαντικό σταθμό για την υπόθεση της ισότητας των φύλων αποτέλεσε και το πρόσφατο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης (15-16 Μαρτίου 2002), όπου για πρώτη φορά ελήφθησαν αποφάσεις που προβλέπουν την δημιουργία υποδομών φροντίδας μέχρι το 2010, σε όλη την επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να καλυφθούν κατά 90% τουλάχιστον οι ανάγκες για παιδιά από 3 ετών μέχρι την ηλικία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και κατά το 1/3 τουλάχιστον για παιδιά κάτω των 3 ετών. Και ακόμη, θα πρέπει να αντιστοιχεί τουλάχιστον ένα κομπιούτερ συνδεδεμένο με το διαδίκτυο για κάθε 15 παιδιά.

Αξίζει επίσης να τονισθεί ότι η Ισπανική Προεδρία ανέδειξε ως μια από τις προτεραιότητές της την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, υπό τις διάφορες μορφές της και ιδιαίτερα :

- Την ενδο-οικογενειακή βία
- Την σεξουαλική βία
- Την βία στον τόπο εργασίας

Η Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την προώθηση των πρωτοβουλιών και των θετικών δράσεων που αφορούν στον τομέα της ισότητας των φύλων, είναι η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών, της οποίας έχω την τιμή να είμαι πρόεδρος. Η Επιτροπή αυτή συστάθηκε το 1979 ως προσωρινή εξεταστική Επιτροπή, προκειμένου να εξετάσει τη θέση της γυναίκας στην Ευρώπη. Το 1984 μετετράπη σε μόνιμη επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και έχει συμβάλει τα μέγιστα στη διαμόρφωση της Ευρωπαϊκής πολιτικής για την ισότητα.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής του mainstreaming, σημαντικό ρόλο κατέχει η πολιτική των Διαρθρωτικών Ταμείων, τα οποία θεωρούνται το κύριο κοινοτικό μέσο για την προώθηση των ίσων ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών. Η χρηματοδότηση προγραμμάτων που εισήγαγε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (NOW, DAPHNE, LEADER, URBAN, ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ), έχουν βοηθήσει σημαντικά στον περιορισμό των ανισοτήτων που υπάρχουν στον τομέα της απασχόλησης, στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας, στην προστασία των γυναικών από τη βία και την εκμετάλλευση. Ανάλογες πρωτοβουλίες έχουν αναληφθεί και στο πλαίσιο του Γ' Κ.Π.Σ., ιδιαίτερα μέσα από το πρόγραμμα EQUAL, με στόχο τη μείωση της ανεργίας. Θεωρητικά, η νέα αυτή πολιτική του mainstreaming παρέχει περισσότερες ευκαιρίες για την αλλαγή της κυρίαρχης κουλτούρας στην πολιτική, στον συνδικαλισμό, στην οικονομία, στην οικογένεια.

Στις 28 Φεβρουαρίου 2002 άρχισε στις Βρυξέλλες η Συνέλευση για το Μέλλον της Ευρώπης και συγκεκριμένα για το νέο μοντέλο Διακυβέρνησης, ενόψει και του μεγάλου ιστορικού εγχειρήματος της Διεύρυνσης της Ε.Ε. με τις χώρες της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης, την Κύπρο και την Μάλτα. Όπως είναι γνωστό, η Ευρώπη είναι η πρώτη σε παγκόσμιο επίπεδο που συζητά τη συμμετοχή των μη κυβερνητικών οργανώσεων στο νέο μοντέλο διακυβέρνησης, δηλαδή, την συνεργασία της κοινωνίας των πολιτών και της πολιτικής εξουσίας.

Ωστόσο με μεγάλη μας λύπη διαπιστώσαμε την μικρή συμμετοχή των γυναικών στη Συνέλευση (15 γυναίκες τακτικά μέλη σε σύνολο 105). Οι γυναίκες επίσης απουσιάζουν και από το Προεδρείο της Συνέλευσης, κάτι που θεωρήθηκε ως πολύ κακός συμβολισμός, τόσο από την Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών

του Ε.Ε., όσο και από το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών. Δυστυχώς, ακόμη μια φορά, τα κράτη-μέλη και οι πολιτικές ομάδες – πλην των σοσιαλιστών και των πρασίνων- λειτούργησαν με βάση το ανδροκεντρικό μοντέλο διακυβέρνησης και τις πατριαρχικές δομές της κοινωνίας και αγνόησαν τις διακηρυγμένες αρχές και δεσμεύσεις τους.

Η ισότητα των φύλων και η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές, αφορούν την παροχή στις γυναίκες ίσων ευκαιριών στην κοινωνία, στην εκπαίδευση, στην οικονομία, στην αγορά εργασίας και στα κεντρικά και τοπικά όργανα πολιτικής εξουσίας. Εν τέλει αφορούν το σεβασμό των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων του μισού πληθυσμού της Ευρώπης, αφορούν τις δημοκρατικές αξίες πάνω στις οποίες έχει θεμελιωθεί η Ε.Ε. Ελπίζουμε αυτά να ληφθούν υπόψη κατά την αναθεώρηση των Συνθηκών και το σχεδιασμό του μέλλοντος, ώστε η Δημοκρατία της Ισότητας να γίνει πράξη και μοχλός ανάπτυξης, ευημερία και ειρήνης.